

UOT 373.2.035.6:78

A.Vəliyeva
magistrant

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
Az 1000, Bakı ş., Ü.Hacıbəyli küçəsi.68
e-mail: veliyevayten78@gmail.com

VƏTƏNDAŞLIQ TƏRBIYƏSİNİN FORMALAŞDIRILMASINDA MUSIQİ MƏŞĞƏLƏLƏRİNİN ROLU

Açar sözlər: vətəndaşlıq, musiqi tərbiyəsi, məktəbəqədər yaşlı uşaqlar, məşğələ

Estetik cəhətdən kamil, mənəvi cəhətdən zəngin əxlaqlı vətəndaşların tərbiyə edilməsi üçün uşaqlarda musiqi duyumunun inkişafına, onlarda musiqiyə maraq və məhəbbətin formalaşdırılmasına xüsusi diqqət yetirmək lazımdır. Uşaqların harmonik tərbiyəsinə cəhd göstərməklə onun estetik zövqünün və estetik şüurunun inkişaf etdirilməsində musiqi məşğələləri mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

A.Велиева

РОЛЬ МУЗЫКАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ В ФОРМИРОВАНИИ ГРАЖДАНСКОГО ВОСПИТАНИЯ

Ключевые слова: гражданство, музыкальное образование, дошкольники, подготовка

Следует уделять особое внимание развитию музыкального чувства у детей и формированию их интереса и любви к музыке для взросления эстетически совершенных и духовно богатых воспитанных граждан. Музыкальная подготовка имеет большое значение для развития эстетического вкуса и эстетического сознания, для гармоничного воспитания детей.

A.Valiyeva

ROLE OF MUSIC TRAININGS IN THE FORMATION OF CITIZENSHIP EDUCATION

Key words: citizenship, music education, pre-school children, training

Special attention should be paid in development of music sense in children and formation of their interest and love to music for growing up aesthetically perfect and spiritually rich well-behaved citizens. By making an effort for harmonic education of the children, musical trainings are significant for the development of their aesthetic taste and aesthetic consciousness.

Müasir dövrdə kamil şəxsiyyət-insan-vətəndaş yetişdirmək tərbiyənin əsas məqsədidir. Böyüyən nəsildə vətəndaşlıq şüurunun formalaşdırılması gündəmdə olan aktual problemlər sırasındadır. İnsan fərd kimi doğulub, vətəndaş kimi fəaliyyət göstərərək tərbiyə-təhsil prosesində vətəndaş hazırlığı keçir. Əsl vətəndaş dedikdə, bilavasitə vətənə, dövlətə gərək olan fəaliyyəti ilə xidmət edən, böyük mənəvi keyfiyyətlərə malik olan insan nəzərdə tutulur.

Fasiləsiz təhsil sisteminin ilk pilləsi olan məktəbəqədər təhsil uşaqların erkən yaşlardan vətənpərvər ruhda tərbiyə edilməsində maraqlı tərəflərdəndir. Bu baxımdan da məktəbəqədər təhsil ocaqlarının məktəbəqədər yaşlı uşaqlarda hərbi-vətənpərvərlik hissləri aşılamaq üçün çox böyük imkanları vardır.

İnkişaf etmiş dünya ölkələrində tərbiyənin həm də musiqi vasitəsi ilə həyata keçirilməsi işinin mümkünlüyü nəzərə alınaraq ilk dəfə 1934-cü ildə musiqi problemləri üzrə Beynəlxalq cəmiyyət təşkil edilmişdir. Yalnız 1953-cü ildən etibarən YUNESKO-nun tərkibindəki Beynəlxalq Musiqi Şurasının təşəbbüsü ilə Brüsseldə musiqi vasitəsilə tərbiyə problemlərinə həsr olunmuş beynəlxalq konfrans keçirilmiş və bu cür beynəlxalq görüşlər tezliklə dünyanın müxtəlif şəhərlərində də təşkil edilmişdir. Qeyd edək ki, bu iş müasir dövrümüzdə də müvəffəqiyyətlə davam etdirilir.

Azərbaycan Respublikasının birinci xanımı Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu Azərbaycan milli musiqi mədəniyyətinə tarixi töhfələr verib. Fondun həyata keçirdiyi layihələrin nəticəsidir ki, 2003-cü ildə YUNESCO həm milli, həm də bəşər mədəniyyəti üçün Azərbaycan muğamının bədii dəyərini etiraf etdi. Muğam YUNESCO-nun “Bəşəriyyətin şifahi və qeyri-maddi irsinin şah əsərləri” siyahısına salınıb. Ötən illərdə Heydər Əliyev Fondu ilə Azərbaycan Televiziyasının birgə layihəsi əsasında “Muğam televiziya müsabiqələri”nin keçirilməsi bu əvəzsiz sənət nümunəsinin yaşadılması, xalqımızın qədim yaddaşından gələn muğamlarımızın qorunması istiqamətində mühüm hadisələr kimi tarixə düşüb.

Uşağın şəxsiyyət kimi formalaşmasında və onun ahəngdar inkişafında tərbiyənin tərkib hissələrindən biri olan estetik tərbiyənin və onun əsas vasitəsi sayılan musiqinin müstəsna rolu vardır. Xüsusi emosional təsir qüvvəsinə malik olmaqla yanaşı, musiqi həm də uşaqların daxili aləmini zənginləşdirir. Təsədüfi deyildir ki, pedaqoqlarımız uşaqlara vətənpərvərlik duyğusu aşılamaq, onları vətənə, xalqa məhəbbət ruhunda tərbiyələndirmək işində musiqinin rolunu çox yüksək qiymətləndirirlər. Vətəndaşlıq tərbiyəsinin təşkilinin imkan və

yollarından biri kimi məktəbəqədər təhsil müəssisələrində məşğələlərə, xüsusən, musiqi məşğələlərinə müraciət olunur. Təlim prosesi zamanı məşğələdaxili və məşğələlərarası əlaqə və inteqrasiya vasitəsilə uşaqlar kiçik qruplarda vətən, vətənin müdafiəsi, Milli Ordu, vətənpərvərlik kimi anlayışların mahiyyətini tədicən anlayırlar. Qeyd edək ki, böyük və məktəbəqədər hazırlıq qruplarında bu anlayışlar sferası daha da genişləndirilir. Hərtərəfli və düşünülmüş şəkildə, pedaqoji ustalıqla təşkil edilən musiqi məşğələlərində ifa olunan, dinlənən hər bir vətənpərvər motivli musiqi uşaqlarda vətən haqqında ilkin təsəvvür və anlayışların təşəkkülünə, müsbət əxlaqi keyfiyyətlərin təməlinin sağlam qoyulmasına sanki bir cığır açır. Tərbiyəçi tərəfindən musiqi əsərlərinin düzgün seçilməsi də önəmli faktorlardandır. Ermənilərə qarşı qanlı döyüşlərdə Azərbaycan əsgərinin-oğlunun igidliyini tərənnüm edən və uşaqların hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə edilməsində “Əsgər marşı” musiqisinin rolu ən qüdrətli vasitədir. Musiqisi dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəyova, sözləri isə görkəmli şair Əhməd Cavadə məxsus olan “ Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni” , dəyərli bəstəkar və şairlərin müəllifi olduqları “Vətən nəğməsi”, “Bayrağımız” və s. kimi milli musiqi əsərləri uşaqlarda mübarizə ruhunun, qürur və iftixar, vətənpərvərlik hissənin təbliğ edilməsi baxımından təqdirəlayiqdir.

Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində həyata keçirilən təlim-tərbiyə prosesində, eləcə də istər musiqi, istərsə də nitq inkişafı, bədii oxu və s. bu kimi məşğələlərdə əsas bir qayə üstünlük təşkil edir ki, o da uşaqların vətənə, dövlətə layiq, milli-mənəvi dəyərlərə sevgi və hörmət bəsləyən sağlam əqidəli, ahəngdar inkişaf etmiş şəxsiyyət- vətəndaş formalaşdırılmasına nail olmaqdır.

ƏDƏBİYYAT

1. Uşaq bağçalarında musiqi tərbiyəsi proqramı. Bakı. Maarif. 1970
2. Qəribova A.H. Məktəbəqədər müəssisələrdə uşaqların musiqi tərbiyəsi üzrə işin təşkili. Ü. Hacıbəyli adına Bakı-Musiqi Akad.- Bakı. 2014
3. Sadıqova S.M. Məktəbəqədər yaşlı uşaqlarda vətənpərvərlik hissənin inkişaf etdirilməsi üzrə işin sistemi. Azərb. Respub. Təhsil Problemləri İn-tu.-Bakı. 2010
4. Almuradova S.K. Məktəbəqədər yaşlı uşaqlarda Azərbaycan milli musiqisinə dair bilik, bacarıq və vərdişlərin aşılınması sistemi. Azərb. Resp. Təhsil Nazirliyi, Ü.Hacıbəyli ad. Bakı Musiqi Akad. - Bakı. 2012

Məqalənin redaksiyaya daxil olma tarixi: 17.11.2018

Məqalənin təkrar işlənməyə göndərilmə tarixi: 05.12.2018

Məqalənin çapa qəbul olunma tarixi: 27.12.2018

Məqaləni çapa tövsiyə edən sahə redaktorunun (və ya üzvünün) adı:

pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Firəngiz Hidayətova

ADPU-nun Elmi Şurasının 15 aprel 2016-cı il tarixli 15 sayılı qərarı ilə çap olunur.